Elfde jaargang No. 6. Juni 1925.

Onder Redactie van W. baron Snouckaert van Schauburg en Anthony Struijs

Medewerkers: Henri Borel — Cyriel Buysse — G. D. Gratama — H. Ch. G J. van der Mandere — Joh. De Meester André De Ridder — M. Van Rossem — W. Steenhoff — Félix Timmermans — Prof. D. Jan Veth.

BEHEER	REDACTIE
'oseph II str., 29 Brussel	Jan van Nassaustr. 96 Den Haag
Javastr., 45 Den Haag	Maandag, Woensdag Vrijdag, van 10-12 u.

ABONNEMENTEN :

Voor Holland en België. . . . f 12.—
Voor Koloniën en buitenland . . f 16.—
Franco per post voor Holland. . f 13.50

Administratie :
Nieuwe Nederl. Uitgevers Mppij
Nieuwe Binnenweg, 259-261
ROTTERDAM

Latijn en Grieksch

Opleiding tot het Staatsexamen

S. W. F. Margadant

Waldeck Pyrmont Kade 133 's Gravenhage

INHOUD :

Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman, door W. S. v. S.
De lijdensweg van Jezus in zijnen tegenwoordigen toestand te Jerusalem.
De dichteres Else Lasker-Schüler.
Hof en Diplomatie, door Jhr. F. M.
Volksliedje : Aan 't Zonneken, door Fons van de Maele.
Society, door Jhr. F. M.
De danseres Sent Mahesa.
De man zonder lijf, door Herman Teirlinck.
Late Herfst, door Paul Keller.
Van de Leestafel.
Revue Hirsch.

CADRES de STYLE DORURE à l'ancienne Cadres anciens Antiquités Ameublements

Achille van Loo

17, Avenue Louise BRUXELLES Téléphone 103.30

CAMERA'S EN FOTO ARTIKELEN **Capi** Noordeinde, 124 -DEN HAAG-

Den Haag — Nijmegen — Amsterdam — Groningen

PER VLIEGTUIG NAAR ZWITSERLAND

Type drie-motoren vliegtuig, dat de reis België-Congo volbracht en dat in dienst is op de lijnen der Sabena

AMSTERDAM

ROTTERDAM

BRUSSEL

BAZEL

BERN

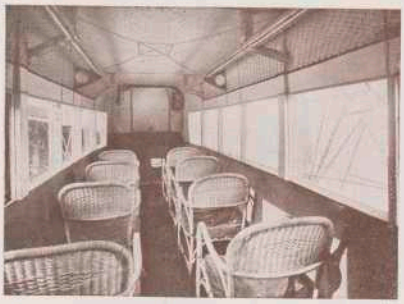

Interieur van de vliegtuigen der Sabena

SABENA

INLICHTINGEN AAN DE BUREAUX VAN DE K. L. M. EN IN ALLE REISBUREAUX

Jonkheer Mr Alexander Frederik de Savornin Lohman

Zijn vóór en nageslacht

Te 's-Gravenhage werd ter nagedachtenis aan den grooten staatsman Zijne Excellentie Jonkheer Mr. A. F. de Savornin Lohman een gedenksteen onthuld aan het huis Trompstraat, nº 334, alwaar hij ruim 27 jaar gewoond heeft. In een vorig nummer van dit tijdschrift maakten wij hiervan reeds melding.

Het geslacht Lohman, oorspronkelijk uit het graafschap Bentheim, was voor de 17e eeuw te Neuenhaus gevestigd, waar vele leden het richtersambt bekleedden. De stamboom van de familie vangt aan met Meinhard Lohman in 1550 geboren, burgemeester van Neuenhaus en aldaar overleden in 1635. Hij was gehuwd met Aleit Meiners, deze stierf te Ootmarsum (Overijssel) den 7 Februari 1640 en werd te Neuenhaus begraven. Het verloren geraakte archief van Neuenhaus maakte vroegere nasporingen omtrent dit geslacht onmogelijk, zoodat wij ons bij dezen Meinhard moeten bepalen zijnde de oudst bekende stamvader. Zeker is het dat door zijn zoon Joan Meinhard gehuwd met een Groningsche dochter, de Nederlandsche tak van dit geslacht gesticht werd. Johan Meinhard Lohman geboren in 1595 was Ontvanger-generaal (grafelijk-rentmeester) en erfrechter te Neuenhaus. Hij stierf aldaar den 16 Juli 1664 en werd begraven op het choor der Groote-kerk. Hij huwde Gesien Kestringh dochter van den burgemeester van Nordhorn (Groningen) Hendrik Kestringh en van Mya van Lutteren, zij was geb. in 1599 en stierf te Neuenhaus den 16 October 1669 en werd begraven bij haar man. Hun zoon Meinhard geboren te Lage (Oostfriesland) den 19 November 1638, studeerde te Duisburg en vestigde zich in 1663 te Groningen alwaar hij in 1666 met zijn zoon Johan Grootborger werd. De waarneming van het erfelijk richtsambt te Neuenhaus geschiedde bij contract door zijn neef Harmen van Gesseler. Hij stierf te Groningen den 13 October 1689. Den 5 April 1663 was hij te Wierum gehuwd met Wytske Swarte, geboren te Groningen den 31 Maart 1641 en aldaar overleden den 5 November 1690. Zij was eene dochter van den groningschen Burgemeester Dr. Gerhardus Swarte en van Helena Reneman. Uit dit huwelijk werden 8 kinderen geboren waarvan wij vermelden Hendrik geboren te Groningen 2 December 1673. Hij ging groningsch-student zijnde, over in krijgsdienst en sterft in rang van kapitein te Nijmegen den 12 September 1702. Hij was gehuwd te Haren den 25 Maart 1694 met Elsa Tammen, gedoopt te Groningen den 21 September 1671 en aldaar overleden den 28 April 1749. Zij was eene dochter van den raadsheer Johan Tammen, Heer van Loppersum en van Helena van Hulten. Uit dit huwelijk 5 kinderen w.o. Mr. Meyndert Lohman, geboren te Groningen 20 September 1697 en aldaar in 1714 tot doctor in de beide rechten gepromoveerd. Hij vestigde zich eerst als advocaat doch bekleedde al spoedig verschillende hooge betrekkingen in de regeering zijner geboortestad en in het gewestelijk bestuur. Hij trouwde te Groningen den 19 September 1723 Henrica Adriana Keiser,

Meinhard Lohman 1550-1635

geboren te Groningen 29 April 1695 en overleden aldaar 12 Maart 1774. Zij was eene dochter van Dr Jan Harman en van Maria Warmolts. Mr. Meyndert overleed te Groningen den 18 Februari 1765. Uit zijn huwelijk werden 3 kinderen geboren waarvan wij vermelden Wytsius Hendrik Lohman geboren te Groningen 3 September 1734 en aldaar overleden 11 September 1810. Hij promoveerde te Groningen tot doctor in de beide rechten den 24 Januari 1757, was o.m. Burgemeester en afgevaardigde der Staten-Generaal. Door zijn huwelijk in 1766 met Anna Adriana de Savornin, Vrouwe van Zonnemaire (eiland Schouwen) werd hij de stamvader van het tegenwoordig bloeiende geslacht de Savornin Lohman. Zij was geboren te Tholen den 27 October 1744 en stierf te Groningen den 17 Juli 1788. Uit dit echtpaar werden 2 kinderen geboren w.o. Jonkheer Maurits Adriaan de Savornin Lohman Heer van Zonnemaire. Hij kreeg op verzoek van zijn grootvader bij zijn geboorte diens naam voor den zijne. Hij werd geboren te Groningen den 14 September 1770 en werd bij Kon. besluit van 27 December 1717 no. 28 in den Nederlandschen Adel verheven. Hij stierf te Groningen den 30 November 1833. Hij was lid van de Groningsche Ridderschap en lid der vergadering van Notabelen ter beoordeeling van het ontwerp der constitutie. Ook was hij van 1819-22 Burgemeester van Groningen en later lid van Gedeputeerde Staten. Den 2 September 1800 was hij gehuwd te Zuidlaren met Frederika Louize Wilhelmina des H. R. Rijksgravin van Heiden-Reinestein, geboren op den huize Laarwoud 12 Maart 1774 en overleden te Groningen 9 Juli 1848, zij was eene dochter van Sigismund Pieter Alexander van Heiden-Reinestein en van Maria Frederica van Reede. Hun zoon Jhr. Mr. Witius Hendrik de Savornin Lohman, Heer van Zonnemaire werd geboren te Groningen den 21 November 1801, hij huwde den 13 October 1829 Françoise Henriette de Ranitz, geboren te Groningen den 9 Maart 1802. Hij promoveerde te Groningen tot doctor in de rechtsgeleerdheid den 9 Juni 1827. Hij was Controleur der in- en uitgaande rechten en accijnzen, lid van de Ridderschap en van Provinciale-Staten. Hij sterft te Groningen den 2 November 1848, zij sterft aldaar 1 October 1859. Zij winnen 9 kinderen waarvan onzen grooten staatsman het 6e was. Jhr. Mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman werd den 29 Mei 1837 te Groningen geboren en stierf te 's-Gravenhage den 11 Juni 1924. Hij promoveerde te Groningen tot doctor in de rechtswetenschappen den 11 Maart 1861 en vestigde zich aldaar als advocaat. Reeds in 1862 werd hij benoemd tot rechter te Apingedam en in 1866 te 's-Hertogenbosch, 1872 Raadsheer in het Hof van Noordbrabant uit welk ambt hij in 1884 eervol werd ontslagen. Sedert 1879 was hij bijna onafgebroken lid van de Staten-Generaal voor het district Goes en trad hij als politicus meer en meer op den voorgrond. In 1890 werd hem onder het ministerie Mackay de portefeuille van Binnenlandsche zaken toevertrouwd. Van 1884-1890 was hij Hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en sedert 6 Juni 1903 Curator van de Groningsche Universiteit. Ook was hij hoofdredacteur van het anti-revolutionnaire blad « De Nederlander » en had als zoodanig veel invloed door zijn vele artikelen in dat dagblad geschreven. In November 1903 is hem het Vice-presidentschap van den Raad van State aangeboden, voor welke hooge positie hij echter gemeend heeft te moeten bedanken. Door zijne benoeming als lid van het permanente Hof van Arbitrage werd hij meermalen als arbiter in internationale geschillen gekozen en werd zijn kennis van internationaal recht tot ver over onze grenzen bekend. Sedert 27 Augustus 1909 was hij Minister van Staat. Door Jhr. Mr. D. J. de Geer is een uitvoerige biografie van hem gemaakt en verschenen in deel XXXIX van Mannen en Vrouwen van beteekenis, waar naar wij gaarne verwijzen. Hij was den 27 Maart 1863 te Groningen gehuwd met Johanna Catharina Ermerins,

Hendrik Lohman 1673-1702.

geboren te Middelburg den 29 October 1839 en overleden te 's-Gravenhage den 29 November 1906. Zij was eene dochter van François Zacharias Ermerins. Hoogleeraar te Groningen en van Barta Antonia van der Feen. Hem werden 11 kinderen geschonken waarvan thans nog in leven zijn Jhr. Mr. Witius Hendrik de Savornin Lohman, President van den Hoogen Raad der Nederlanden, gehuwd met Emelia Paulina Hovy; Jonkvrouwe Françoise Isabelle Henriette de Savornin Lohman gehuwd met Ottho Gerhard Pierson; Jonkvrouwe Frederique Louise Wilhelmine Marie de Savornin Lohman gehuwd met Mr. Gustaaf Willem baron van der Feltz; Jhr. Mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman gehuwd met Laura Maria Thora Rosendahl; Jhr. Johannes de Savornin Lohman, ongehuwd en Jkvr. Johanna Catharina de Savornin Lohman gehuwd met Mr. Paul Constant Bloys van Treslong Prins.

W. S. v. S.

Jhr. Maurits Adriaan de Savornin Lohman, heer van Zonnemaire (1770-1833) en zijne echtgenoote Frederika Louize Wilhelmina des H. R. Rijksgravin van Heiden Reinestein (1774-1848).

Uit de Reminiscenses van Tagore.

Laat mij zinken, verzinken, verliezend mezelf in het middernachtdiep.
Laat de aarde lossen haar greep op mij, laat vrij zijn mij van haar hinderend stof.
Houd uw wacht van ver, o sterren, hoe dronken ge ook zijt van het maanlicht,
en laat den einder zijn vleuglen stil houden om mij.
Laat geen zang daar nog zijn, noch woord, noch klank, noch toets; geen slaap noch ontwaking.
maar alleen het licht van de maan als ekstazewijm over de lucht en over mijn wezen.
De wereld schijnt mij wel toe als een boot met zijn tallooze pelgrims,
verdwijnend in 't ver-weg blauw van de lucht,
met zwakker en zwakker het zeemanslied in de bries,
wijl ik zink in den boezem van eindloozen nacht, mezelf ontvallend, slinkende tot in een punt.

Jerusalem. — De zevende statie van den Kruisweg, in de « souks » gelegen.

De lijdensweg van Jezus

in zijnen tegenwoordigen toestand te Jerusalem

De volgende staties van den Kruisweg brengen ons in de schilderachigste hoekjes van het oude Jerusalem.

De zesde statie is gelegen onder den zwarten boog in de verte, links, en is in handen der Grieksche katholieken ; hier nog zooals in de vijfde statie, is in de donkere crypte de statie op levensgrootte uitgebeeld: Veronica 't aangezicht van Jesus afdroogend.

De zevende statie is op een kruispunt in de overdekte « bazars » of souks gelegen.

Deze plaats behoort aan de SS. PP. Franciskanen en gaat open den Vrijdag namiddag. Op andere dagen,

Jerusalem. — De zesde statie van den Kruisweg, waar Veronica Christus aangezicht afdroogde.

zooals de foto het aantoont is de deur gesloten, en de plaats er vóor ingenomen door kramers.

Wanneer men de trappen opgaat, die, op deze foto links duidelijk zichtbaar zijn, krijgt men een twintig meter ver de achtste statie. Hier blijven de beevaartgangers staan voor den muur rechts — 't gebouw behoort aan Duitsche Protestanten — en boven de deur leest men : Johanniter-Ordeus-Hospiz.

De negende ligt vóor 't klooster der Abbyssijnen. Bovenaan ziet men 't koor der Kerk van het H. Graf.

't Is hier de memorabele plek, waar verleden jaar,

overdreven godsdienstijver en vechtlust bloed deed vloeien. Na verschillende schermmutselingen waren de afgescheiden Abbyssijnen op een Vrijdagnamiddag boven op de gebouwen gekropen en toen de katholieke Kruisweg-bedevaarders ter plaatse kwamen, kregen ze dakpannen, enz. op het hoofd. De nieuwe autoriteiten namen echter afdoende maatregelen om in 't vervolg elke uiting van fanatisme en onverdraagzaamheid te beletten.

De tiende, elfde, twaalfde en dertiende staties brengen ons op den Calvarieberg. De foto van de tiende statie geeft het buitenaanzicht van den Calvarieberg.

Vóor de mooie Romaansche Tempel treft men links een sierlijke uitbouw met koepel. Hier is de ingang die leidt naar het Heilig Graf.

Op de Calavarie staan drie altaren, een links, een rechts en een in 't midden. Het altaar links is de elfde statie en behoort aan de EE. PP. Franciskanen. Een soort antipendium hangt ervoor, waarop, zooals men op de foto kan lezen, de zeven woorden van Kristus op het Kruis staan.

De twaalfde statie is het altaar rechts, toebehoorend aan de Schismatieken en waar dus de katholieke priesters de Mis niet kunnen celebreeren.

Boven het altaar staat een Kristusbeeld. Rechts en links : O. L. Vrouw en Sint-Jan. Vóor het altaar, waarop vooraan de Grieksche letterteekens staan, is de plaats waar 't Kruis geplant stond.

De dertiende statie, ook nog op 't Calvarie, is 't altaar in 't midden, dat aan de EE. PP. Franciskanen behoort, en dat aan 't altaar der Schismatieken paalt.

Het O. L. Vrouw beeld is overladen met gouden sieraden, rijke geschenken van bedevaardgangers.

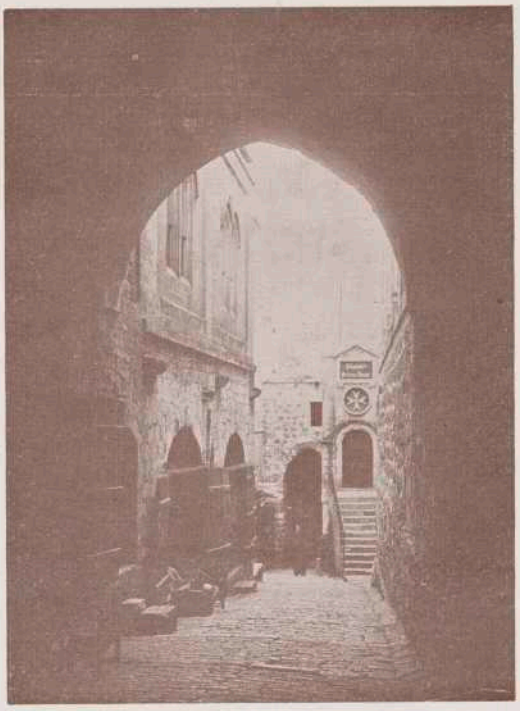

Jerusalem. — De achtste statie van den Kruisweg, nu klooster van de Duitsche Johanniter-orde.

We verlaten nu Calvarie, komen voorbij den steen der Balseming, en zijn aan 't H. Graf, de veertiende statie.

De foto geeft de ingang. Binnen in, in 't geen men noemt de Kapel van de Engelen, kan men een soort « stile » zien, waarin wordt bewaard een stuk van den steen die vóor 't Graf werd gerold. Daarachter is de tweede ingang naar de plaats waar Kristus lichaam rustte en verrees.

De kerk van het Heilig Graf heeft in den laatsten tijd de aandacht op zich gevestigd door het droevig feit dat deze mooie tempel zóo bouwvallig is geworden, dat de koepel dreigde in te vallen. De restauratie-werken zijn reeds begonnen, en nu is reeds alle onmiddellijk gevaar uitgesloten. Maar grondige herstellingswerken zijn noodzakelijk, wil men deze kerk, waaraan het Christendom zulke groote waarde hecht, voor het nageslacht behouden. Gelden zijn reeds bijeengebracht, en de orde der Franciskanen die de kerk van het Heilig Graf bewaakt, heeft alle noodige maatregelen genomen om deze grondige herstelling ten uitvoer te brengen.

Eens heeft een hevige brand deze historische plaats geteisterd. De sporen van dit onheil waren kort daarna niet meer te bespeuren, maar de schade werd slechts oppervlakkig hersteld, zoodat de tegenwoordigen toestand ten deele nog aan dien brand te wijten is.

Verwacht mag worden dat de heropbloei van Palestina, als eerste daad van verdraagzaamheid, naast het opbouwen van de Israelitische universiteit, de herstelling van de Kerk van 't Heilig Graf voor gevolg zal hebben.

ELSE LASKER-SCHÜLER

EEN VAN DUITSCHLANDS GROOTSTE DICHTERESSEN

Deze merkwaardige dichteres heeft voor de Distelvinck, gelezen uit eigen werk.

Else Lasker-Schüler werd in 1876 geboren te Elberfeld. Dit korte zinnetje behelst niets merkwaardigs, schreef de voorzitter van de letterkundige vereeniging de Distelvinck, Jan R. Th. Campert, maar merkwaardig wordt het eerst, wanneer wij lezen, wat zij zelf zegt, nl. : « Ich bin in Theben (Aegypten) geboren, wenn ich auch in Elberfeld zur Welt kam im Rheinland.»

Het is tevens karakteristiek voor haar. Zij voelt zich, zij is « Prinz von Theben ». Nico Rost schrijft in de April-aflevering van « Den Gulden Winckel » : « Else Lasker-Schüler voelt, dat zij een uitverkorene is. Zij heeft zich dezen prinsentitel verleend als iets natuurlijks, iets dan vanzelf sprak.»

Als zoodanig heeft zij zelfs een heel gevolg en resideert zij, al is het ook geen vorstelijk verblijf, in het « Romanisches Kaffehaus ».

Ludwig Kainer, John Höxter ontwierpen kronen voor haar. Verschillende van Duitschlands groote dichters (Franz Werfel, Richard Dehmel) benoemde zij tot kardinaal, of verleende zij titels en ordeteekenen.

Dit alles is op het kantje van het lachwekkende af, en ik noem dit alleen, om er even den nadruk op te vestigen, dat zij in Duitschlands letterkunde, behalve een groote dichteres, een merkwaardige figuur is.

Else Lasker-Schüler heeft de gansche schichtige ontwikkeling die de Duitsche letterkunde, de laatste tientallen jaren doorstond, meegemaakt. En van zeer nabij. Ondanks dit hevig gebeuren bleef zij zichzelf ,en heeft zij geen enkelen invloed ondergaan.

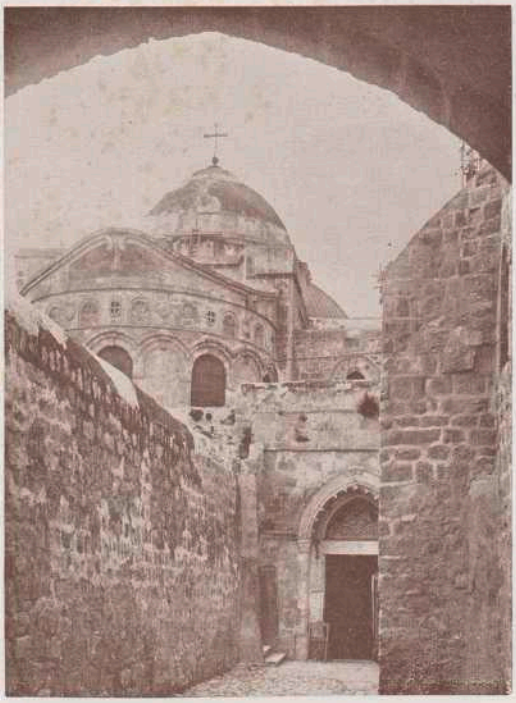

Jerusalem.— De negende statie van den Kruisweg, vóor 't klooster der Abbyssijnen.

Op den achtergrond de kerk van 't H. Graf.

In de inleiding van «Menschheits-dämmerung » erkent Kurt Pinthus dan ook, dat zij eigenlijk buiten het verband valt, maar hij motiveert het opnemen van haar gedichten als volgt : « Aber Else Lasker-Schüler läszt als Erste den Menschen ganz Herz sein, — und dehnt dennoch dies Herz bis zu den Sternen und zu allen Buntheiten des Ostens.»

Niemand staat eigenlijk zoo vreemd, zoo vèr-af van onze Westersche cultuur als zij. Zij is een Jodin, en zij is het oprecht en waarachtig, en draagt haar volk een groote liefde toe. Peter Hille noemde haar « die jüdische Dichterin », « der schwarze Schwan Israels » en dit niet enkel omdat haar werk vol is van beelden, die wij « Oostersch » noemen.

Wanneer wij, Westerlingen, een beeld gebruiken, dan doen wij dat om onze gedachtenloop te verduidelijken. Anders is het bij haar, zij gebruikt alleen een beeld om iets mooier te maken.

H. van Meegeren, pinxit.

Mevrouw R. de Beaufort

Zij verhult zich in een taal, achter een beeldspraak, die ons menigmaal vreemd is, en waarin wij geen verband zien. De Oosterling zal vele beelden voor een ding gebruiken, beelden die onderling in geen enkel verband met elkaar staan. Denk slechts aan het Hooglied : « Uw oogen zijn duivenoogen tusschen uwe vlechten ; Uw haar is als eene kudde geiten, die het gras van den berg Gilead afscheren.»

Door het oproepen dezer beelden in onze herinnering wijst de Oosterling telkens weer opnieuw en anders op een eigenschap van het bezongen voorwerp. Ondanks de aesthetische waarde er van, moeten wij toch altijd weer erkennen, dat hetgeen te zeggen valt er niet aanschouwelijker op wordt. Van dit soort « onduidelijkheden » vloeit Else Lasker-Schüler's werk over — maar de ziel, die er in zingt is zoo hartstochtelijk, brandend, hevig — dat wij gansch door deze stem worden ingenomen, en wat meer is, dat wij meegesleurd worden, en haar uitdrukkingen begrijpen. Want zelden hoorde men een geluid, dat zoo vervoerend, verrukt zijn liefde zeide, zoo teeder, stil zijn pijnen beleed :

Jerusalem. — De elfde statie van den Kruisweg, eerste altaar in de kerk van het H. Graf.

Jerusalem. — De tiende statie van den Calvarieberg, de kerk van 't Heilig Graf.

« Seit du begraben liegst auf dem
[Hügel,
ist die Erde süsz.

Wo ich hingehe nun auf Zehen,
wandele ich über reine Wege.

O, deines Blutes Rosen
durchtränken sanft den Tod.

Ich habe keine Furcht mehr
vor dem Sterben.

Auf deinem Grabe blühe ich
[schon
mit dem Blumen der Schling-
[pflanzen.

Haar stem zingt in een geheel andere wereld dan de onze is. Talloos zijn de Oostersche beelden, die zij gebruikt, b.v.

« Unsere Leiber ragen stolz, goldene Saülen.
über das Abendland wie östliche Gedanken.»

« Auf deinen Wangen liegen goldene Tauben.»

ver dat tenminste mogelijk is, en gansch open, onbevangen staan tegenover deze gedichten. Luister één oogenblik, en ge zijt onherroepelijk verloren, veroverd. Ieder van hare verzen is een vlam

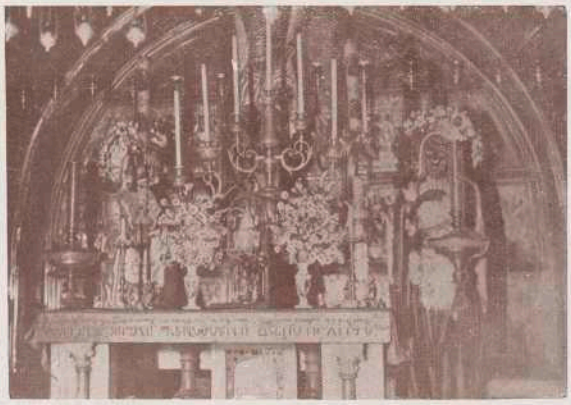

Jerusalem. - De twaalfde statie van den Kruisweg, tweede altaar in de kerk van 't H. Graf.

« Esther ist schlank, wie die Feldpalme,
narch ihren Lippen durften die Weizenhalme
und die Feiretage, die in Juda fallen.»

Het is duidelijk, dat dit werk gelezen moet worden vanuit een heel ander begin. Wij moeten ons Westersch ik tijdelijk op zolder zetten, voor zoogeworden :

« Es pocht eine Sehnsucht an die Welt,
an der wir sterben müssen.»

Onder Duitschlands letterkundigen is Else Lasker-Schüler, niet alleen een der merkwaardigste, maar voorzeker een der grootste en meest vooraanstaande figuren.

Jerusalem. - De dertiende statie van den Kruisweg, derde altaar in de kerk van 't H. Graf.

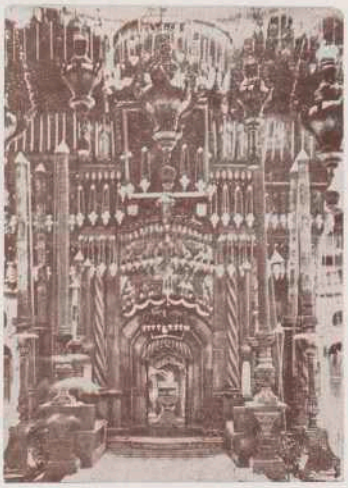

Jerusalem.- De veertiende statie van den Kruisweg, ingang naar het H. Graf.

HOF EN DIPLOMATIE

H. M. de Koningin-Moeder bracht, vergezeld van de Hofdames freule van de Poll en freule van Ittersum en den kamerheer Jonkheer A. van Tets, een bezoek aan de tentoonstelling van werken van Anna Abrahams, Jonkvrouw Ina van Eysinga en Jonkvrouw Anna de Ranitz bij Kleykamp. H. M. werd ontvangen door de nheer A. J. Kleykamp en rondgeleid door mevr. Kleykamp-Haagen Smit.

De koninklijke Familie kwam voor een paar dagen van het Loo in de residentie. Z. K. H. de Prins werd echter door een lichte ongesteldheid daarin verhinderd. H. M. gaf daarop ten paleize een intiem déjeuner ten afscheid van den vorigen thesaurier-generaal baron Snouckaert van Schauburg en zijne echtgenoote geboren barones van Pallandt. Ook de zoon van den afgetreden thesaurier-generaal Mr W. C. baron Snouckaert referendaris bij het kabinet der Koningin en zijne echtgenoote geboren barones Taets van Amerongen, namen met eenige dames en heeren der Hofhouding aan dezen maaltijd deel.

De nieuwbenoemde gezant van Nederland te Rio de Janeiro, de heer Mr C. Ridder van Rappard werd ten koninklijken paleize door H. M. de Koningin beëedigd.

De pauselijke Internuntius te 's-Hage Z. E. Mgr Orsenigo werd benoemd tot nuntius te Budapest. Hij zal worden vervangen door Monseigneur Laurentius Schioppa tot dusver nuntius aldaar.

De luitenant-generaal J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, voorzitter der Eerste Kamer en Baljuw van het kapittel der Souvereine Orde van Malta en barones van Voorst geboren A. M. E. M. Cremers, herdachten te Arnhem hun 50-jaar echtvereeniging. Z. K. H. de Prins kwam als Commendator der Orde van Sint-Jan met verschillende leden der Commanderij, die zich vereenigd hadden ten huize van den oud-commissaris der Koningin Jonheer van Citters persoonlijk het echtpaar gelukwenschen, terwijl H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder telegrammen van gelukwenschen hadden gezonden.

Namens officieren en oud-officieren van het Ned. Leger werd een huldeblijk aangeboden en werd het woord gevoerd door generaal D. M. E. de Ridder. Alle kinderen en kleinkinderen, in 't geheel vijftig, woonden de plechtigheid bij.

Hunne Keizerlijke Hoogheden Prins Jasuhiko Asaka en zijne gemalin Prinses Nolenko Asaka brachten H. M. de Koningin een bezoek op het Loo, waar te hunner eere een intiem dejeuner plaats had. Zij bezochten ook incognito Amsterdam en Den Haag. De keizer van Japan is onderscheidenlijk zwager en broeder van den Prins en de Prinses.

De met verlof in Nederland vertoevende gezant en gevolmachtigd minister van H. M. de Koningin te Bangkok in Siam, de heer Huber, moest om gezondheidsredenen zijn terugkeer naar zijn post uitstellen en vertrok via Parijs naar Vichy tot herstel van gezondheid. Waarschijnlijk zal hij begin Augustus te Bangkok terug zijn.

De algemeene vereeniging van Bloemencultuur bood te Zandvoort den afgevaardigden van het Congres van den internationalen bond van beroepstuinbouwers en den leden der internationale jury een maaltijd aan, waarbij o. m. aanzaten, Prins Hendrik der Nederlanden, Prins Albert de Ligne, gezant van België, Sir Charles Marling, gezant van Engeland, de Marcilly, gezant van Frankrijk, Jonkheer Mr Ruys de Beerenbrouck, minister van binnelandsche zaken, alsmede het hoofd der Belgische delegatie graaf de Kerckhove de Denterghem. De tafelpresident, de heer Krelage stelde een dronk in op H. M. de Koningin, waarop Prins Hendrik antwoordde.

In tegenwoordigheid van Douairière Mr Friedrich Graaf van Bylandt geboren Jonkvrouw van Loon en van den oudsten zoon Graaf Ernst van Bylandt van Driebergen, werd de nieuwe Duitsche Friedrich van Bylandtschool te 's-Hage plechtig geopend. Behalve de Staatsraad in b./d. Jonkheer Six en de Duitsche gezant, baron Lucius von Stoedten waren de Duitsche predikant en tal van leden der Duitsche gemeente in de residentie bij deze plechtigheid tegenwoordig. Graaf Friedrich v. Bylandt overleed het vorig jaar hier ter stede en was bij zijn leven gezant te Stockholm en voorzitter van de IIe Kamer.

Bij het bezoek van Prins en Prinses Asaka van Japan aan 's-Gravenhage werden zij aan het station verwelkomd door den Japanschen zaakgelastigde met de leden der legatie. Des avonds had een diner plaats in Hôtel des Indes, waaraan genoodigd waren de minister van buitenlandsche zaken Jonkheer Mr van Karnebeek en mevrouw van Karnebeek-barones van Wassenaer, de opperkamerheer graaf van Lynden van Sandenburg en de grootmeesteres gravin van Lynden-barones van Nagell, de opperhofmaarschalk Jonkheer Boreel en mevrouw Boreel-Jellinghaus, de gezant Jonkheer Mr F. Beelaerts van Blokland en mevrouw Beelaerts-Snoeck, de vice-president van den Raad van State Mr van Leeuwen en mevrouw van Leeuwen-Waller, de chef van het kabinet van den minister van Karnebeek Mr Scheltus alsmede de afgevaardigde voor Japan aan het Hof van Internationale Justitie de heer Oda.

De commissaris der Koningin in Groningen Jonkheer Mr E. Tjarda van Starkenborg Stachouwer trad als zoodanig af en werd in zijne functie vervangen door zijn zoon Jonkheer Mr A. Tjarda van Starkenborgh gezantschapsraad bij de Nederlandsche legatie te Berlijn. De nieuw benoemde commissaris is eerst 37 jaar oud en gehuwd met Christine Marburg, dochter van den vroegeren gezant der Vereenigde Staten bij het Belgische Hof, waarmede hij in 1915 te Baltimore is gehuwd. De heer van Starkenborgh kwam te 's-Gravenhage aan om zijne opwachting te maken bij den minister van binnenlandsche zaken en landbouw Jonkheer Mr Ruys de Beerenbrouck.

De burgemeester van Deventer Jonkheer Mr F. van Humalda van Eysinga, vierde onder vele bewijzen van belangstelling zijn zilveren ambtsjubileum. Hij werd met mevrouw van Eysinga-Zillesen per rijtuig afgehaald en naar het stadhuis gebracht, waar den burgemeester namens de ambtenaren een huldeblijk werd aangeboden, bestaande uit een monumentale bank, voorzien van het familiewapen der Eysinga's, drie roode rozen op een zilveren veld, in beeldhouwwerk uitgevoerd. Des middags hield de heer van Eysinga een druk bezochte receptie. Tal van bloemstukken werden naar zijne woning gezonden.

Ter gelegenheid van den 16en verjaardag van H. K. H. Prinses Juliana werd ten paleize Het Loo voor een twintigtal vriendinnetjes en vriendjes der Prinses een feestje gegeven, waaraan ook H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Hendrik deelnamen. De feestarrangeur Henri Nolles liet zijn kunsten zien door vertooning van levende schaduwbeelden en goocheltoeren. Allen amuseerden zich kostelijk, niet het minst de Prinses. De Prins betuigde na afloop den heer Nolles zijne groote tevredenheid over hetgeen hij had verricht. Het geheele feestje maakte een alleraardigsten indruk van hartelijkheid en huiselijkheid der vorstelijke Familie.

De gedeputeerden van Overijssel boden hun aftredenden commissaris der Koningin Mr Graaf van Rechteren Limpurg-Almelo een afscheidsdiner aan. In de Statenzaal te Zwolle vereenigden zich voorts verschillende Statenleden, terwijl het oudste lid baron van Voorst

H. van Meegeren, pinxit.

Freule Aurelia van Heeckeren van Molecaten

tot Voorst den vertrekkenden commissaris toesprak om hem te danken voor alles wat hij voor de Provincie Overijssel heeft gedaan. De dochter van den commissaris freule van Rechteren woonde de plechtigheid bij en ook zij ontving waardeerende woorden voor de waardige en beminnelijke wijze waarop zij haar overleden moeder in het vervullen der mondaine plichten had vervangen. Graaf van Rechteren gaat zich voor goed vestigen op het kasteel Almelo.

H. M. de Koningin ontving op Het Loo den gewezen Oostenrijkschen Bondskanselier Dr Seipel in audiëntie. Monseigneur Seipel was vergezeld van den Oostenrijkschen zaakgelastigde te 's-Gravenhage den heer Duffek.

De vice-president van het Hof van Internationale Justitie de heer Weiss bood zijne medeleden van het Hof een diner aan in Hôtel des Indes. De tafel was prachtig met rose anjers versierd. Aan het diner namen deel de voorzitter Dr Max Huber, mevrouw Huber en dochter, Dr Loder en dochter, de Fransche gezant de Marcilly, de heer en mevrouw Yovanovitsch, de heer en mevrouw Hegulesco, de heeren Beichman, Oda en Hammerskjöld, baron d'Honingthan, de heeren Garnier Coignett, Anzelotti, Wang, Cross, mevrouw Oldevelt en mejuffer Altamira. Na afloop werd gedanst in de hall.

H. M. de Koningin-Moeder ontving ten paleize de koene Oost-Indië vliegers de heeren Thomassen à Thuessink van der Hoop, van Weerden Poelman en van den Broeke.

De Nederlandsche gezant te Peking de heer W. J. Oudendijk kwam met verlof in Nederland aan.

De Nederlandsche gezant te Bucarest Mr baron van Nagell en barones van Nagell-Calkoun gaven ter eere van den verjaardag van H. K. H. Prinses Juliana een tuinpartij naast het legatiegebouw. Hiervoor waren alle leden der Nederlandsche kolonie geïnviteerd. De ontvangst had plaats bij fraai weder en werd veraangenaamd door de muziek van een Hongaarsche kapel.

H. M. de Koningin ontving ten paleize Het Loo den afgetreden gezant van Roemenië den heer H. Catargi en echtgenoote. Na overhandiging van zijn terugroepingsbrief namen de heer en mevrouw Catargi deel aan den maaltijd der Koningin. Als gebruikelijk ontving de gezant het Grootkruis van de Oranje-Nassau Orde.

Ter gelegenheid van het Congres van Vreemdelingenverkeer gaf het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage aan de deelnemers van dit Congres een avondreceptie. De burgemeester Mr Patijn verwelkomde de gasten in de Fransche taal, waarop Prof. Mr Treub namens de gasten antwoordde. Onder de aanwezigen werden opgemerkt de gezanten van Denemarken, Zwitserland en Zweden, den Franschen handelsattaché Glaser, Mr Loder, Mr Baud chef van het kabinet van den burgemeester en de gemeentesecretaris Mr Ter Pelkwijk, alsmede de schout bij nacht Dunlop.

De luitenant-kolonel van den generalen staf van het Zweedsche leger M. E. M. H. G. Testrup kwam te 's-Gravenhage aan en maakte zijne opwachting bij den minister van Oolrog aan wien hij werd voorgesteld door den Zweedschen gezant von Adlercreutz.

De nieuw benoemde gezant van Roemenië bij het Nederlandsche Hof de heer Carp kwam te 's-Gravenhage aan en maakte zijne opwachting bij den minister van Karnebeeck. Hij werd voorgesteld door den afgetreden gezant Catargi.

Bij de Amerikaansche legatie te 's-Gravenhage werd benoemd tot militair attaché de majoor D. Mac Donald. Hij werd aan den minister van Oorlog voorgesteld door den Amerikaanschen gezant den heer Tobin.

De Duitsche filmdiva Henny Porten echtgenoote van Dr von Kaufmann kwam naar 's-Gravenhage en werd bij haar aankomst begroet door W. baron Snouckaert van Schauburg, die als commissaris van het City Theater bloemen aanbood, waarna naar het Hôtel des Indes werd gereden onder luide toejuichingen der menigte. Des anderendaags gaf de Duitsche gezant te 's-Gravenhage baron Lucius von Stoedten te harer eere een déjeuner.

VOLKSLIEDJE

Aan 't Zonneken

Mijn allerliefste vriendje
Die ginder boven staat,
En in uw warme schijntje
Mij netjes koestren laat

Hier in dit stille hoekje,
Geheel naar u gekeerd,
Waar 't windje — 't waait uit 't Noorden,
Mij niet een zierken deert.

Mijn allerliefste vriendje,
Met uwen koestergloed,
Wil eventjes eens hooren
Wat ik u zeggen moet :

Mijn vrouwken zie ik geren,
Mijn kindjes evenzeer ;
Mijn schriften en mijn boeken
En vele zaakjes meer.

Maar wat ik bij dit alles
Ook nimmer missen kon
— Al moet ik het soms derven —
Dat is uw schijntje, zon !

Zit weemoed in mijn huiske
En in mijn harte pijn,
Gij schijnt : en huis en harte
Doet gij weer vroolijk zijn !

Fons VAN DE MAELE.

Huwelijken, Geboorten, enz.

Te Amsterdam huwde Jonkheer Johannes Theodorus van Spengler, zoon van den oud-kolonel der infanterie Jonkheer J. Th. van Spengler en Jonkvrouw L. W. Moch te Heemstede met Jonkvrouw Dora Sophie Christina Röell, jongste dochter van den oud-administrateur van Medan estate Jonkheer H. W. Röell en D. Ch. M. van Benthem v. d. Bergh. De oudste zuster van freule Röell is gehuwd met den heer H. van Heuchelom te Soerabaja.

Te Oegstgeest huwde Warmold Albertinus baron van der Feltz, zoon van Dr G. W. baron van der Feltz en A. M. ter Kuile, met mejuffrouw J. P. E. Voet.

Te Southampton beviel mevrouw Wentholt geboren Schimmelpenninck, echtgenoote van den heer Wentholt aldaar, van een dochter. De jonge vader is een neef van den oud-minister van Marine den heer J. Wentholt te 's-Hage.

Te 's-Gravenhage beviel de gravin de Lalaing geboren Allard, echtgenoote van den legatieraad van de Belgische legatie te 's-Gravenhage graaf de Lalaing van eene dochter. De gravin de Lalaing is door hare moeder mademoiselle de Sincey, zuster van de Prinses Albert de Ligne, de nicht van den Belgischen gezant alhier terwijl haar echtgenoot door zijne moeder barones du Tour van Bellinchave, dochter van wijlen den minister van Justitie en grootmeester honorair van het civiele Huis der Koningin Mr Marc Willem baron du Tour van Bellinchave, hier te lande vele familiebetrekkingen en relaties heeft.

Te Maarn beviel Mevr. de Beaufort, geb. van Eeghen, echtgenoote van Mr de Beaufort, aldaar van eene dochter.

Te Beerd beviel barones van Verschuer geb. barones van Heemstra, echtgenoote van den burgemeester aldaar Mr W. F. F. baron van Verschuer, ridder-expectant der Duitsche Orde en reserve 1e luitenant der rijdende artillerie, van een zoon. Baron van Verschuer is de broeder van de oud-hofdame der Koningin Jkvr. Mr J. A. barones van Verschuer, terwijl zijne echtgenoote de dochter is van den burgemeester van de Bildt H. baron van Heemstra gehuwd met A. M. C. Roosmale Nepveu en wonende op Huize de Varenkamp te Bilthoven.

Necrologie

Te 's-Hage overleed in hoogen ouderdom de heer Carel Alphonse Eckstein, oud-directeur der Topografische Inrichting van het Departement van Oorlog, commandeur der Orde van Oranje-Nassau en ridder in de Orde van den Ned. Leeuw, alsmede van de verschillende buitenlandsche Orden, echtgenoot van M. Th. W. V. V. barones v. Heemstra, en zoon van F. E. Eckstein en M. Th. L. Dörr. De begrafenis van het stoffelijk overschot had onder veel deelneming uit officieële kringen plaats.

Te 's-Hage stierf de oud-kapitein van de Grenadiers Christiaan Hendrik Statius George Gelderman, echtgenoot van Jonkvrouw A. E. Boddaert en zoon van wijlen M. A. Gelderman van Hanckemaborg te Zuidhorn en J. W. Geertsema van Sjallema.

Te 's-Hertogenbosch overleed Jonkvrouw Maria Francisca Louisa Dommer van Polderveldt weduwe van den luitenant-kolonel der cavalerie J. C. P. Tirion, eerder weduwe v.h. lid der Provinciale Staten van Noord-Brabant A. G. H. van Ryckevorsel en dochter van wijlen het lid der IIe Kamer Jonkheer G. E. G. C. K. Dommer v. Polderveldt en Jonkvrouw L. C. P. C. van Ryckevorsel.

Te 's-Gravenhage overleed de echtgenoote van den Waalschen predikant aldaar Mr Paul Berthault, mevrouw J. Berthault geboren Ferrieux. De begrafenis van het stoffelijk overschot had in tegenwoordigheid van verschillende autoriteiten, waaronder luitenant-kolonel Jonkheer Röell, de voorzitter van den Hoogen Raad van adel baron van Asbeck, Dr Hofstede de Groot, Dr Boland, Prof. van der Bilt, de rechter Jhr. Mr H. O. Feith, den diaken baron v. Lynden, en Mr H. J. Dyckmeester, op Nieuw Eik-en-Duinen plaats.

Te 's-Hage overleed Jonkvrouw Pauline Johanna Maria Wittert van Hoogland, douairière E. Ch. P. de Lannoy, consul van Roemenië te 's-Hage, dochter van wijlen den wethouder van 's-Hage, Hoofingeland van Delfland en majoor der Grenadiers en Jagers E. B. baron Wittert van Hoogland en M. A. van der Schooren. Het lid der Ie Kamer Mr E. B. F. F. baron Wittert van Hoogland te 's-Hage verliest in de overledene zijne tante.

Te Brussel overleed L. M. J. barones de Jamblinne de Meux geboren Blankenheym, dochter van J. J. M. Blankenheym en A. M. Driebeek uit Rotterdam. Mevrouw de weduwe Mr Sterck-Blankenheym te 's-Hage, mevrouw van Aefferden-Blankenheym te Roermond en baron A. A. Sweerts de Landas Wyborgh te Rotterdam, verliezen in haar hun zuster onderscheidenlijk schoonzuster.

Te Voorst overleed Jonkvrouw Hendrika Jacoba Petronella van der Wyck, dochter van wijlen den Raadsheer in het Provinciaal Gerechtshof van Drente Jonkheer Mr Haro van der Wyck en R. G. G. barones de Vos van Steenwijk. Haar eenige nog levende zuster is barones van Hemert tot Dingshof geboren van der Wyck te 's-Gravenhage.

Door een noodlottig motorongeval overleed te 's-Hage Hendrik Rudolph Edmond Elise baron Bentinck v. Schoonheten, oudste zoon van baron R. F. C. Bentinck van Schoonheten uit diens Ie huwelijk met E. A. Schlingemann. Baron R Bentinck was in 2e huwelijk verbonden met Jonkvrouw M. S. van Karnebeek, zuster van den minister van Buitenlandsche Zaken. Ze overleed te Londen in 1913. De begrafenis had onder buitengewone deelneming uit de Hof- en diplomatieke kringen der residentie plaats. Na een gebed van Ds. Gildemeester werd het woord gevoerd door O. L. baron Bentinck als Directeur van bankiershuis Mees en Cie waar de overledene werkzaam was en namens de vrienden door Mr W. baron van Till.

Te 's-Hage stierf het IIe kamerlid F. H. de Monte Ver Loren, echtgenoot van vrouwe Willeumier. De heer Ver Loren was vooral bij de anti-revolutionnaire kamerleden zeer gezien, hetgeen bleek bij de begrafenis van het stoffelijk overschot op Oud-Eik en Duinen. Behalve de ministers Ruys de Beerenbrouck, de Visser, Colijn, Heemskerk en van Dijk waren tal van leden dier partij op den doodenakker aanwezig, o. m. ook de Ie kamerleden baron de Vos van Steenwijk en baron van Wassenaer van Catwijck, alsmede de griffier der kamer Mr Dr R. H. baron de Vos van Steenwijk. Aan de groeve werd alleen het woord gevoerd door den zwager van den overledene Dr H. Lelyveld.

Te Davos overleed een bekend Rotterdammer Jonkheer Maarten Reuchlin, vice-consul van Argentinië, commissaris der Holland-Americalijn, oud-penningmeester van het Departement Rotterdam van 't Nut.

De heer Reuchlin was echtgenoot van H. J. Lucardie en de oudste zoon van den onlangs overleden oud-directeur der Holland-Americalijn Jonkheer Otto Reuchlin en C. H. Schumacher. De begrafenis had op Crooswijk plaats, onder veel belangstelling.

Te Apeldoorn overleed de echtgenoote van den intendant-generaal van het Paleis en domein Het Loo, den heer J. A. van Steyn te weten Mary Adelaïde v. Oversee, eeredame der Huisorde van Oranje. H. M. de Koningin stelde haar bezoek aan Amsterdam in verband met dit sterfgeval in hare naaste omgeving eenige uren uit. H. M. en Z. K. H. Prins Hendrik namen persoonlijk aan de begrafenis van het stoffelijk overschot deel evenals tal van Hofautoriteiten.

Sent Mahesa in haar Egyptischen dans

SENT MAHESA

EN DE OOSTERSCHE DANS

Bij haar laatste optreden in Den Haag heeft Sent Mahesa nogmaals bewezen dat zij niet meer gerangschikt mag worden tusschen het legio huppelende jonge dames, die modern meenen te zijn wanneer zij bloote beenen vertoonen, en zich Oostersche danseres noemen wanneer zij een geringe kralenbedekking laten bewonderen. Op haar is niet meer toepasselijk de piquante karakteristiek die eens werd gegeven van den modernen dans : « een juffrouw — met bloote beenen natuurlijk — probeert een insect te vangen, dat boven haar bereik vliegt in den linkerhoek van het podium, trippelt dan terug, maar schrikt en geeft haar afgrijzen te kennen voor een spin, die rechts op den grond kruipt; al het andere is variatie daarvan.»

Foto Fernsenbrugge

Sent Mahesa in den Slavendans

Sent Mahesa is een persoonlijkheid : zij beoogt niet enkel te geven wat rythmisch beweeg met grillig lijnenspel en gratieus gezwaai ; zij is tot het besef gekomen dat de moderne dans meer moet inhouden dan bevalligheid van zwevende pas, dan levensblijheid van dartel gehuppel ; en haar phantasie-rijke persoonlijkheid heeft haar de middelen gegeven om veel te bereiken van wat zij zich als schoonheid scheppende kunstenares tot taak had gesteld.

Zij zelf heeft nooit over het karakter van haar kunst geschreven, zelfs weinig gesproken. Hoe haar dansen ontstaan ? Ze ontstaan ! Wat ze beteekenen ? Dat is in woorden niet te zeggen, alleen in beweging uit te drukken !

Voor alles blijft Sent Mahesa de danseres. Zij is geen stemmingsartiste die door muzikale fijngevoeligheid intuïtief de musikale phrase aanvoelt en deze omzet in plastisch gebarenspel, geheel en al opgaand in de atmosfeer door den toonkunstenaar geschapen. Zij illustreert geen muziek; zij zoekt niet haar danskunst tot toepassing te maken om den geest van den componist te benaderen. Haar dans blijft 't hoofdmotief in het volgehouden ensemble ; de muziek is slechts ondersteuning, begeleiding van de plastiek.

«Muziek? Ik neem wat ik voor een dans noodig heb, desnoods fragmenten : ik zou liefst proeven nemen met een eigen dansmuziek, dansinstrumenten als trommel, fluiten, harp. Er blijft van de meeste muziek, compleet als ze in zichzelf is, weinig voor den dans over.»

Wat inspireerd eigenlijk haar danskunst ? In een gesprek heeft zij verteld dat haar allereerste toenadering tot den dans voort kwam uit een zich geheel verdiepen in de oude Oostersche kunst en religie, vooral in de Egyptische sfeer, waar het symbolisch gebaar der wandschilderingen haar veel meer zeide dan de teksten.

Ook het raadselachtige van vorm en beweging

bij een dier, een plant, een visch treft haar sterk en inspiratief, een muziek verheldert weer een van die indrukken, een herinnering aan een verwant ritueel, een bezwering, voegt zich daarbij en de dans groeit.

Technische scholing van een bepaalde richting heeft zij niet gezocht : zij is van oordeel dat elke danser zijn eigen middelen vinden moet en vreest de uniformiteit en de eenzijdigheid van een bepaalde methode. « De dans moet zijn eigen vorm maar vinden... Des te minder bewegingen, des te beter, ik tracht altijd zoo weinig, maar zoo duidelijk mogelijke bewegingen te geven.»

Zoo volgden de dansen, als lichamelijke uitdrukking van de geheimzinnige bezieling die zij in die Oostersche wereld vond, en die een nauwe verwantschap had met haar eigen wezen.

Ook de buitengewone soepelheid van haar slanke fijngevormde lijf laat haar toe de zuiverheid van de Oostersche plastiek tegeven; de lenigheid van pols-, schouder en heupgewrichten geeft ook het karakteristieke onduleerende aan elke beweging. Oostersche rust en voornaamheid, soms de statige adel van een Bouddha-beeld, wordt door Sent Mahesa o.a. in de Maskerdans, op sommige zeer gelukkige oogenblikken geëvoceerd.

« Ik kan eigenlijk niets anders zeggen dan dat ik mij in die Oostersche sfeer veel meer thuis voel, veel eenvoudiger en sterker leef dan, in onze Westersche wereld », bekende ons Sent Mahesa. En het blijkt uit haar kunst. Er is soms iets van Oostersche stijl in haar dans, zooals Raden Mas Joedjana en zijne mededansers Soenario en Soerjo Winoto ons die te genieten gaven.

Sent Mahesa heeft oogenblikken waarin we werkelijk onder de bekoring komen van een plastiek welke doet denken aan de rustige eenvoud van een oud Bouddha-beeld of van een Kwan-Yin, of van het bronzen beeld van den dansenden Shiwa, den goddelijken dans Tandawan uitvoerend. Bij zuiver-gehouden bewegingen en rustpoozen, wordt Oostersche stijl gegeven.

Maar de essence van den Oosterschen dans, die de geheele schepping met den loop van sterren en planeeten, met de vibratie van atomen en electronen, als één cosmische dans in zich opneemt, en den ganschen cosmos als één goddelijke dans beschouwt, de essence van dien dans kan een Westerling wel bevatten, maar niet met de zuiverheid van het onbewuste, met de innigheid van het in zichzelf leven, weergeven.

Wanneer Westersche danseressen er werkelijk in gelukken — wat voor Sent Mahesa het geval is — soms een oogenblik door zuiver kunstbegrip de devotie van de serimpi's en bejada's voor oogen te tooveren, dan is het hun toch niet mogelijk deze allerhoogste stemming vol te houden. Want zij kunnen niet voelen de « heiligheid» van den Oosterschen dans, die niet alleen grandioze uiting van ontroering is, maar religieuze wijding. De Westersche danseressen blijven steeds min of meer fijnvoelende artiesten; een Oostersche danseres — niet de verbasterde, de op geld en applaus beluste dansmeid, z.g. ronggeng — de ware Oostersche danseres is priesteres.

Foto Berssenbrugge

Javaansche danseres als Dewi Pregiwati, figuur uit 't Wajang-wang spel.

Tot heden blijkt het geheel met lichaam en ziel in devotie verzonken zijn een gave, uitsluitend van het Oosten. Die algeheele overgave is een eerste noodzakelijkheid voor 't bereiken van het innerlijk schoone van den Oosterschen dans ; door deze overgave alleen kan die allerhoogste uiting bereikt worden.

Sent Mahesa heeft soms kunnen bereiken het zuiver karakter van den Oosterschen dans zonder den indruk van gemaaktheid te wekken.

En dat is teekenend voor de diepte van haar kunst-opvatting.

De Man zonder Lijf

door HERMAN TEIRLINCK

« Men kan niet zeggen, dat de dramatische experimenten van Herman Teirlinck zijn tijd- en landgenooten onverschillig laten. Dit zullen zelfs de meest balsturige recensenten moeten toegeven ; op hun al of niet diep doorvoelde ergenis mag deze rustverstoorder alvast steeds rekenen. Bij iedere aankondiging van een nieuw stuk van Teirlinck weet men nagenoeg op voorhand, hoe bij de professioneele critiek het oordeel zal luiden. Men zou dit oordeel doorgaans kunnen samenvatten in dit vernietigend zinnetje : « het volgend werk van H. T. zal niemendal beteekenen.»

Zoo schrijft een Vlaamsch correspondent van de N. R. C.

Dan is daar bovendien de galgenhumor van den schrijver, die zijn welwillende beoordeelaars zoo gul en grif toegeeft het « zéér onvolmaakte» van zijn strengste afbrekers : hij gunt hun het genoegen, niet ongunstiger over zijn proeven te denken dan hij zelf. Is het niet ontwapenend, verbijsterend, als ge den conférencier Teirlinck zelf hoort rechteren : «niet ontstaan uit onweerstaanbaren scheppingsdrang, met de grootste moeite in elkaar gezet — heeft een zweetje gekost !

Sent Mahesa in den pauwen dans

Deroutant is dat alles. Stel u dan voor, dat iemand — tegen heug en meug van de professioneele critiek en desnoods van Teirlinck zelf — het paradoxale bedrijf ging wagen om het stuk te gaan verdedigen, tegen genoemde critiek mitsgaders tegen den oolijken zelf - kastijdenden auteur !

Be grijpen we Teirlinck goed, dan is zijn hoofdambitie niet, een onaantastbaar werkstuk geleverd te hebben, als hij maar, in zijn onrustig tasten naar « het nieuwe », waar iedereen om roept, een voorgevoel vermocht te geven van wat tooneel, in dezen warrigen, chaotischen tijd, bij ons kan wezen of worden. « De nieuwe toon komt toch », zegt hij : « hij klinkt al op in de bouwkunst.»

Het merkwaardigst in de dramatiek van Herman Teirlinck lijkt mij het verrassende schouwspel, dat deze doorgedreven, scheppend-cerebrale werkzaamheid ons geeft. Is er iemand, in Noord of Zuid, die voortvarender en dapperder zijn zoeklichten uitzendt naar een vernieuwd tooneelbeeld ? Geeft hij geen prachtig voorbeeld in zijn onverpoosd trachten, rusteloos vorschen naar een vormvernieuwing ? Is het niet verblijdend, dat de heksenketel, waaruit een tooneel-van-onzen-tijd wou getooverd worden, ook op Vlaamschen bodem gestookt wordt ?

Een Europeesche levensgrage, een bereisde koopman-in-verrassingen, een fantasmagorist, wiens geest zich de soepelste buigingen kan veroorloven ; zóo heb ik wel eens getracht Teirlinck-den-dramaturg te karakteriseeren.

Heeft deze man, die het leven weet uit te vieren met verbazende en felle kleurigheid, veel afgekeken van sensationeele films — wie zal zeggen, dat bijv. de geniale Dr. Caligari hem onberoerd liet ? — heeft hij veel geprofiteerd van wat elders verzonnen werd in het zoeken naar een nieuwen schijn, naar steeds veranderende uitwendigheid — zijn groote deugd is, dat hij al dien schijn ondergeschikt maakt aan de idee.

Wij voelen wel, dat deze literaire verbeelding wortelt in den tijd, die omgewoeld wordt door de verrassingen der bioscoop.

Teirlinck is een gelukskind — of verkiest ge : een vermakelijke avonturier ? — in onze literatuur. Het is een buitenkans voor ons tooneel, dat zijn schitterende fantasie hem dreef tot het dramatische proefveld.

Hij heeft in een trilogie, die ik, in de eerste plaats als worp, als verjongings-pogen, prachtig durf noemen — De Vertraagde Film, Ik dien, De Man zonder Lijf — een grootsch drieluik voltooid.

Hij heeft geen voorgangers in onze dramatiek, tenzij misschien in onze middeleeuwsche mirakelspelen, waar hij bewust bij aansluiten wil.

In het eenvoudig gegeven van dit zijn jongste spel heeft hij ons heel het mensch-zijn weer doen voelen tot het smartelijke toe, tot het vertwijfelend-weemoedige.

Wat een melancholicus is in den grond deze gulle, levensdolle fantast !

Maar het kan nóg zoo bont, zoo uitbundig, zoo dwaas gespikkeld zijn, zijn cerebrale vindingskracht, zijn kunstig gespin, het is alles niets tegenover de levenskennis en vooral de levenswijding, die aan zijn fabuleeren ten grondslag liggen.

Teirlinck — die zelf (als wip allen) tevens de « Wijze en de « Dwaze-Jacob » is — heeft geen andere moraal op de fabel gevonden dan de dichters van alle tijden. Faust, die zijn ziel aan den duivel verkoopt, om, onder diens sarkastische leiding, den tuimelenden tocht te wagen door alle menschelijk leed en alle menschelijke vreugde, en die uit den poel der verdoemenis alleen gered wordt door « het Eeuwig-Vrouwelijke dat ons steeds weer opheft », het immer-strevende, stil-werkzame element : — Peer Gynt, de wilde jager van Ibsen, die, na al de wenteltochten, na al de leugens van een fantastisch omzwerven, eindelijk van alle markten thuis, de laatste rust en den verlossenden dood vindt op den trouwen schoot van de wachtende bruid Solveig, die geduldig hem verbeidde tehuis, al neuriënd haar bescheiden en vertrouwend liedje — : het is hetzelfde thema.

Het is het eeuwige levenssprookje. Met allerlei vermakelijke zijsprongen, met opgensterigen van sprankelend vernuft, zagen we het voor onze oogen afwikkelen. We zagen, hoe Dwaze Jacob met den voorbijsnorrenden sneltrein de wijde wereld der illusies in ijlt, naar rechts — denzelfden trein, waarmede straks Wijze Jacob, op zijn beurt door de eeuwige illusie van het ideaal aangegrepen, het naar links zal wagen.

Een eeuwig herbeginnen ! Zei Ludwig Börne het niet reeds : « das Leben, ein ewiges Stimmen, und nie beginnt das Konzert » ? Bij Herman Teirlinck hooren we het concert wèl, de klanken verschillen aldoor, maar uit het steeds varieerende lied blijft ons ten slotte alleen bij het eeuwige vooiske — het gillende, jankende vooiske van de Chimaera. Wij zijn de kleine menschjes, en wij loopen aldoor onze droomen en onze illusies hartstochtelijk na, we keeren arm aan zekerheden terug en herdoopen ons gelaten in den eenvoud van ons dagelijksch streven — we zijn maar menschen...

We voelen ons, na dit vroolijke en droevige

Serimpi, Indische danseres, — Houtsnede van Ten Klooster

kijkspel, met den diepmenschelijken ondergrond, weer inniger aan het leven verbonden.

't Kan zijn, dat Teirlinck vooral ten koste van « een zweetje » zijn puzzlesstukken opbouwt : zijn onderbewustzijn echter blijft zijn cerebraliteit de baas. Als echt kunstenaar en dichter kàn hij geen louter fabriekwerk maken. Hij mag ons ergeren, ons storen in onze gewoonten, als wij eng van geest zijn, mag hij onze verontwaardiging en onze rescensenten-woede verwekken — daar blijft toch uit zijn werk wenken, die geheime bekoring van den geest, hoog boven al het kleingeestige heen.

Sent Mahesa in " Humoresque "

LATE HERFST

Een stemmingsbeeld door Paul KELLER

Vertaling van Willem PUTMAN

De grootmoeder.
Barbara.
De hond.
De kat.
Eene kwartel.
Een oude vlieg.
De stoof.
Later de briefdrager.

Late-herfst-namiddag in een lage boerenkamer.

De grootmoeder zit aan de tafel. Barbara naait aan het venster, afgewend van de grootmoeder. De hond en de kat liggen bij de stoof. Een kwartel in een kooi. Aan het kleine venster een oude vlieg. Vaalgrijze belichting en zware stilte.

DE HANGKLOK (ratelend). — Rrr ! Rrr ! Rrr ! — Mmmm ! — Tak — tak — tak — tak.

DE HOND (geeuwt). — Alweer drie ! Hoe die tijd vervliegt !...

DE KAT (slecht geluimd). — Waarom slaap je niet ? Als je niet rustig bent, ga ik ergens elders liggen !

DE HOND (laf). — Och, ik slaap alweer.

DE KAT. — Nou, raas dan maar niet meer !

DE GROOTMOEDER. — Bst !

DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

(Lange pauze)

DE GROOTMOEDER (stil de droevige mysteriën van den rozenkrans biddend). — ...Die voor ons tot bloedens toe werd geslagen...

BARBARA (een verdoofde hoestbui).

DE GROOTMOEDER (opkijkend). — Heb je reeds thee gedronken, Barbara ?

BARBARA (schudt : nee). — Helpt toch niks !

DE GROOTMOEDER. — Je moet drinken, Barbara, je moet drinken ! Het zal je wel beter gaan met 't voorjaar. Het zal wel beteren. (Zware zucht.) Die voor ons werd gegeeseld...

DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

DE VLIEG (rillend tegen het venster opvliegend). — Uuik ! — Uuik ! — Zon, 'n beetje zon !

DE KWARTEL (klagend in de kooi). — De zomer is uit ! De zomer is uit ! Allemaal zijn ze weg ! Broertjes zijn weg ! Zusterkens zijn weg ! Ik ben alleen !

DE STOOF (verbrandt het vel van hond en kat. — Weg, jullie luie schimmen !

DE HOND. — Au !

DE KAT. — Au !

DE HOND. — Hau !

DE KAT. — Miau !

DE GROOTMOEDER. — Bst ! Mies ! Fips ! Bst ! Wil je wel eens stil zijn !

(Beide dieren kijken vol ergernis naar de stoof, sluipen weg en gaan te midden van de kamer liggen.)

DE HOND (tevreden). — Nou, hier gaat het ook.

DE KAT (vol toorn). — De schurk ! Mijn schoone pels !

DE HOND (wederom laf). — Verslaap het !

DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

BARBARA (vóor zich heen). — Hoe akelig !

Of ie nu vandaag schrijft — of hij schrijft ? O God — ik — ik hou het niet meer uit — nee, ik houd het niet meer uit ! Het weegt zoo op mijn borst — het doet pijn — als hij schreef — zou het beter worden... (zij hoest).

DE GROOTMOEDER (bidt). — ...Die voor ons met doornen werd gekroond.

DE VLIEG. — Uuik ! — Uuik ! Zon, 'n beetje zon !...

(Zij vliegt op tegen het glas en valt verslagen op het raam terug.)

DE KWARTEL (met groot verlangen). — Ver in het Zuiden — ver over de zee — is mijn bruid !

(Pauze)

ALLEEN DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

DE HOND (losbarstend). — Oe ! — Oe ! Hoeoeoeoeh !...

DE KAT. — Wel, wat heb je nu alweer ?

De HOND. — Er komt iemand ! Hoeoeoeh !

DE GROOTMOEDER (opstarend). — Wie kan daar zijn ?

BARBARA (springt op ; zeer opgewonden). — Ach, grootmoeder het is niets — het is alleen maar — ik ga even buiten kijken...

DE GROOTMOEDER. — Blijft ! Het is buiten voor je veel te koud.

BARBARA. — Ik neem een halsdoek — ik moet — ah... — daar... daar is ie reeds...

(De briefdrager komt binnen; hond en kat springen op ; de grootmoeder kijkt den man verwonderd aan ; Barbara is zeer bleek.)

DE GROOTMOEDER. — Wel ? Breng jij misschien een brief ? Wie schrijft ons dan ?

(Barbara ziet den briefdrager smeekend aan, opdat hij niets verraden zou.)

DE BRIEFDRAGER. — Wel nee, nee, grootmoederke ! Geen brief ! Niks voor jullie ! Alleen is mijn pijp uitgegaan. Ik kom een beetje vuur vragen.

DE GROOTMOEDER. — Ach zoo, — ik kon ook niet weten — wel... geef hem dat, Barbara. Jij hebt nu ook zwaar werk, jij !

BARBARA (stil tot den briefdrager). — Ik dank je. (Zij opent de stoof en steekt een spaander aan).

DE STOOF (met woedende razernij). — Zischschsch.

DE BRIEFDRAGER (wijl hij Barbara heimelijk een brief overhandigt). — Ja, ja, grootmoederke, het weer is slecht en de weg is lang. Dan doet het pijpje deugd ! Nuwel, danke zeer... en God bewaar jullie !

DE GROOTMOEDER en BARBARA. — Adieu !

DE HOND. — Hoeoeoeh !

(Briefdrager af.)

(Barbara gaat sidderend op hare plaats en bekijkt voorzichtig de grootmoeder ; dan opent zij stil den brief en leest.)

DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

BARBARA (wild losbarstend en neerzinkend). — Jezus-Maria !

DE GROOTMOEDER (opschrikkend). — Wat heb je, Barbara, wat heb je dan, kind ?

BARBARA. — Ach — ach — ik — de — de naald — de naald.

DE GROOTMOEDER. — Gestoken ! En daarvoor moet je zoo schreeuwen ? Je bent ziek, meisje, — ziek (Gaat zitten). Zeer ziek ! — Gij arm meisje — Ach, lieve Heer !...

(Pauze)

DE GROOTMOEDER (bidt). — Die voor ons het zware kruis heeft gedragen...

DE HANGKLOK. — Tak — tak — tak — tak.

BARBARA (kijkt met doode oogen door het venster naar buiten). — Dat doet ie me aan — dat kan ie doen — hij kon niet zoo lang wachten — hij wou niet wachten — tot ik — tot ik — verlos... (zij hoest lang). Nu, nu is het heelemaal goed zoo... (Zij legt zwaar haar gelaat op de vensterbank).

DE KWARTEL (met zachten weemoedigen slag). — Daar was eens — in het groene bosch — de zonne scheen — de lente fleurde — en de liefde bloeide in het hart... Daar waren eens twee gelukkige jonge menschen... nu is het voorbij — nu is het voorbij... (Het wordt donker. De regen klopt aan het venster).

DE GROOTMOEDER (heel stil biddend). — Die voor ons op het kruis is gestorven...

EINDE

Van de Leestafel

Over Europeesche kunst in de Vereenigde Staten heeft D. W. R. Valentiner, directeur van het Art Institute in Detroit, een der belangrijkste musea in de Vereenigde Staten, een uitvoerig artikel in de New-York Times geschreven.

Hij merkt op, dat de grootste particuliere verzamelingen van den tegenwoordigen tijd zich in de Vereenigde Staten bevinden. Maar er bestaat nagenoeg geen kans, dat zij zich met die van Europa kunnen meten, voegt hij er dadelijk bij. Geen openbare verzameling in Amerika kan worden vergeleken met die van het Louvre, het Kaiser Friedrich Museum te Berlijn of de National Gallery te Londen. Over de groote musea in Italië, Spanje en Nederland spreekt Dr. Valentiner niet, omdat deze voornamelijk collecties nationale kunst bevatten. Ofschoon de collectie op het gebied der decoratieve kunsten in het Metropolitan Museum vele van de fijnste stalen ter wereld telt, kan ze als geheel toch niet met die in bijvoorbeeld het Victoria en Albert Museum te Londen of het Museum te Parijs worden vergeleken. Men mag natuurlijk niet vergeten, dat de verzamelaars in Europa reeds zooveel vroeger zijn begonnen dan in Amerika. Europa begon er mede, vóórdat de vele liefhebbers het voorhanden zijnde zeldzaam hadden gemaakt.

Amerika is een land van superlatieven. Een verzamelaar van het Amerikaansche soort is in Europa onbekend. De Amerikaan brengt enkel en alleen het « suprelatieve » bijeen. Ieder stuk moet een « meesterwerk zijn. Dit ligt in het Amerikaansche karakter : het « beste », het « beroemdste ». In de laatste twintig of dertig jaar heeft Europa vele, zoo niet de meeste, zijner groote particuliere collecties verloren zien gaan. Ze zijn uit elkaar gevallen, naar de veiling gebracht, waar Amerikanen de hoogste bieders waren. Amerika zag Europa's kunst uit de verte, zag dus voornamelijk wat uitstak boven de rest. De verzamelaar van vroeger pikte uit het hem omringde wat hem het best beviel. De tegenwoordige tijd heeft alles bestempeld : goed, niet goed, slecht. Buitendien heeft de Europeesche verzamelaar veel, dat als kunst geen waarde heeft, doch uit het oogpunt van geschiedenis veel. De Amerikaan koopt niets om de historische waarde. Buitendien heeft dit land zelf geen scheppend tijdperk gekend of doorgemaakt en was de Amerikaan dus niet gepreoccupeerd met zijn eigen kunst, zooals de Italiaan, de Spanjaard en de Nederlander was.

De meeste Amerikaansche particuliere verzamelingen zijn veelzijdig en slechts de Oostersche maken hierop een uitzondering. Die in het museum te Boston, die van Charles E. Freer, welke thans in het Freer-Museum te Washington wordt tentoongesteld, en de Oostersche collectie in het Metropolitan Museum te New-York zijn compleet. Aan Oostersche tapijten is het Metropolitan Museum rijker dan eenig ander museum ter wereld. Het Chineesche porcelein, dat John D. Rockfeller Jr. bezit en Joseph E. Widener te Philadelphia, vindt men niet in Europa dan misschien in de Salting-collectie in het Britsch Museum of in de Grandidier-collectie van het Louvre.

Clarence H. Mackay bezit de grootste particuliere collectie van wapenrustingen.

Ook de collecties Renaissance beeldhouwwerk zijn superieur, bijvoorbeeld die van de heeren Widener en Mackay en de verzamelingen Renaissance bronzen van Morgan en Friek zijn zonder weerga. Gothische en Vlaamsche tapijten en tapijten uit de 18e eeuw bezit Amerika beter dan Europeesche particulieren. Zij zijn in het bezit van

John D. Rockfeller Jr., Mackay, Widener, Philip Lehman, William R. Hearst en Mrs. Hamilton Rice.

Wat schilderijen betreft, is het niet merkwaardig, dat Amerika een zesde van alle Rembrandt's bezit, 120 van de 650 ? Talrijke van de bekende werken van Frans Hals : 50 van de wellicht 500? Een derde van de zoo zeldzame Vermeer's : tien van de 35 ? Twaalf werken van Velasquez, van wie er slechts honderd bekend zijn ? Van El Greco is in Amerika slechts weinig, maar daaronder de St-Maarten en de Maria Hemelvaart (Widener), het gezicht op Toledo (Mrs. H. O. Havemeyer) en Kardinaal Quevara (Frick).

Amerikaansche verzamelaars van veertig jaren geleden begonnen met de dingen, die zij kenden of zagen. De Fransche meesters uit de 19e eeuw eerst uit de school van Barbizon, later de Fransche impressionisten, werden in Amerika gewaardeerd bijna voordat ze in Europa naam hadden. Van dien tijd af ging de belangstelling eeuw na eeuw terug. De Engelsche en Fransche meesters uit de 18e eeuw kwamen aan de beurt. De vraag naar Hollandsche meesters uit de 17e eeuw volgde. De laatste tien jaren is de Amerikaansche belangstelling voor de Italiaansche Renaissance gestegen ;op het oogenblik geldt die vooral voor Italiaansche primitieven.

Toch moeten we, aldus Valentiner, terugkeeren naar de school van Barbizon, die veertig jaren geleden naar Amerika werd gebracht. De romantische landschappen van Corot, Rousseau, Daubigny, Courbet en Millet immers hebben grooten invloed gehad op de moderne Amerikaansche schilderkunst, wat ook gezegd moet worden van later werk der Fransche impressionisten, als Manet en Monet, of nog lateren als Renoir, Dégas en Cézanne. Veel is in dit opzicht te danken aan de verzamelaars van deze werken, James J. Hill te St-Paul, de Havemeyer's te New-York en Martin Ryersons van Corot en andere schilders uit de groep van Barbizon.

Zooals gezegd, wendde de Amerikaansche belangstelling zich daarna tot de Engelsche portrettisten uit de 18e eeuw, wat misschien voortsproot uit het feit, dat in dien tijd Amerikanen huizen bouwden met Engelsche interieurs en de aandacht dus als van zelf op Engelsche kunst viel. Pierpont Morgan en Henry Huntington gingen hun landgenooten hierin voor en Huntington spande de kroon, toen hij Gainsborough's « Blue Boy » naar Amerika bracht. Huntington verkreeg massa's meesterwerken uit den tijd van Reynolds, Raeburn, Romney, Hoppner en Gainsborough.

Maar nog meer de moeite waard dan de voorgaande verzamelingen is de keur van Hollandsche meesterwerken uit de 17e eeuw, die een weg naar Amerikaansche verzamelaars heeft gevonden : Rembrandt, Frans Hals, Vermeer, Van Dijck, Hobbema en Cuyp. Van de Rembrandt's in Amerika heeft Joseph E. Widener de meeste, namelijk veertien, o.a. « De Molen », een zelfprotret, « De Afneming van het Kruis », « Saskia » en twee prachtexemplaren uit de collecties van Lord Wimborne en Lord Spencer, n.l. « Paulus » en « De Besnijdenis ». Verder « Philemon en Baucis ». In de collectie Friek vindt men Rembrandt's « Poolsche Ruiter », « Het portret van een schilder » en het veelzeggende zelfportret, dat in 1656 werd geschilderd, het jaar van Rembrandt's bankroet, toen leed en zorgen zich op zijn gelaat uitdrukten. Mrs. Henry O. Havemeyer is er mee begonnen, Rembrandt's te verzamelen. Zij heeft er zes. Het zijn alle exemplaren uit Rembrandt's jongere periode. De «Bartholomeus», is in 't bezit van Henry Goldman te New-York, het « Portret van een ouden man » dat aan Jacob Epstein te Baltimore behoort, « Portret van een bidder » van James Ellworth te New-York en « Aristoteles met de buste van Homerus », dat aan wijlen Mrs. Collis P. Huntington te New-York behoorde. Vele van deze verzamelaars bezitten ook doeken van Frans Hals ; enkele van de mooiste zijn in de collectie-Frick. « Het Portret van een jonge dame », dat onlangs bij de veiling De Ridder te Parijs meer dan twee millioen franks opbracht, behoort aan Jacob Epstein ; de « Cavalier », vroeger behoorende aan wijlen Lord d'Albernon, behoort nu aan Goldman. Twee van de fijnste Hobbema's, « De Watermolen » uit het Louvre en « Boschlandschap », eens behoord hebbende aan den Hertog van Westminster, zijn thans het eigendom van secretaris Mellon.

Hoewel de belangstelling voor Italiaansche vroegkunst van jongeren datum is, lijkt het vreemd daarvan meer eigenlijke studie is gemaakt, dan bijvoorbeeld van Hollandsche of Engelsche kunst. In het korte tijdsverloop zijn er reeds belangrijke aankoopen gedaan. Fra Angelico is goed vertegenwoordigd in de collectie Morgan en in die van Friedsam, Goldman en Carl Hamilton ; Botticelli in die van Mrs. Jack Gardiner, Otto H. Kahn, Clarence Mackay en Jon G. Johnson. Twee beroemde Raphael's zijn er hier : een te New-York, n.l. in de collectie Morgan de « Madonna van Sint-Antonio » en te Philadelphia in de verzameling Widener de « Madonna », die aan Lord

Cowper heeft behoord. Verder Raphael's portret van Tommaso Inghirami en eenige altaarstukken.

Hoewel de eigenlijke Amerikaansche verzamelaars uit de jaren 1870-'80 zijn, is toch pas de laatste twintig jaren systematisch verzameld. De oorlog heeft de ontwikkeling van den groei van Amerika's kunstschatten tegengehouden. Sedert zijn enkele bekende verzamelaars gestorven. Maar de laatste jaren is de aankoop van kunstwerken weer sterk aan het toenemen. In het algemeen kan men zeggen, dat Amerika wat kunstzinnige ontwikkeling betreft nu is gekomen, waar Engeland stond in het begin van de 18e eeuw, toen men daar het hoogtepunt had bereikt in de vorming van particuliere verzamelingen. Dat is tevens het begin geweest van een belangrijk scheppend tijdperk — misschien zal blijken, dat dit ook het geval is met het Amerika van thans. Dat zou belangstelling voor eigen werken met zich brengen.

* * *

In de « Kunstkronik » schrijft Hans Tietze een interessant artikel « Die Reaktion in der Kunst », dat typisch is voor een terugslag na de expressionistische excessen.

« De redelijkheid en maat is plotseling weer een deugd geworden », zegt Tietze. « In plaats van den sprong in de toekomst zoekt men het verband met het verleden terug, in plaats van de vormloosheid zoekt men een pijnlijk preciese vormgeving, na de consuructies zonder onderwerp ziet men een nieuw naturalisme verschijnen. Op de crisis der « ismen » en richtingen volgt een tijd van herstel. De terugkeer tot het primitieve is internationaal : Picasso, Coubine, Duitschers en ultra-moderne Russen bewijzen dat. Zij steunen in hun laatste werk op verschillende traditie, hetzij Giotto, hetzij Poussin, hetzij oude Russische ikonen-kunst : maar steeds ziet men een gelijkgerichten hang naar eenvoud. Ze zijn moe, de nieuwe naieveteit is er met de haren bijgesleept, er is ook hierin iets opzettelijks.

De kunstgenieters vertoonen eenzelfde moeheid. Zij zijn den roes der sensaties moe en vragen rust. De felste bewonderaars van het moderne zijn wellicht het meest ontgoocheld en ontsteld. De algemeene malaise maakt deze kunstmoeheid nog sterker. De productie was toegenomen op een wijze, die niet beantwoordde aan de waarachtige behoefte en die veelal kunstmatig was, de breuk tusschen kunst en maatschappij deed zich ook hier gelden. Men kocht kunst als luxe, als iets dat den bezitter aanzien gaf, dat bij een maatschappelijke positie behoorde. De plotselinge ommekeer, het gemis aan koopkracht trof vooral die moderne kunst : niemand wil er meer van weten.

Alle tegenstanders jubelen : de moderne kunst is een vergissing gebleken, na allerlei rariteiten keert men tot de gezonde idealen terug, die men nooit had moeten opgeven. Oude auteurs van wie men niets meer hoorde, duiken weer op, vulgaire ouderwetschheid wil weer ernstig beoordeeld worden : de artistieke reactie is op marsch.

Ze is een deel van een algemeene reactie. De sociale omwenteling die wij beleven, heeft groepen naar voren gebracht, die niet over beschavingstraditie beschikken en heeft aan de andere zijde de in hun bezit bedreigde eigenaars der oudere cultuur achterdochtig gemaakt, ook tegenover geestelijke waarden. Aan de eene zijde is men geneigd alles wat traditioneel is sympathiek te begroeten, aan den anderen kant leeft men in een wirwar van richtingen, waarin slechts een zeer geschoold oordeel eenig grondig waardeeren mogelijk maakt.

Alle sociale omwentelingen hebben dit beeld vertoond. Daarbij komt een ander verschijnsel dat men internationaal nationalisme kan noemen : overal keert men na de oorlogsverwarring tot den geest van eigen volk terug.

Ten slotte zoekt men overal rust na de geweldige spanning der laatste jaren. De duizenden experimenten moeten verwerkt worden, op geheimzinnige wijze heeft ook nu weer het begin der eeuw alles gegeven wat later bezinken moet. Wellicht treden ook wij thans zulk een tijdperk in.

De aanhangers van het afgesloten moderne tijdvak meenen, dat met het stervende expressionisme iets waarachtigs verdwijnt ; hun tegenstanders verbeelden zich even verkeerd, dat de laatste tientallen jaren niet meer gelden en dat alles tot het oude terugkeert.

Dat de nieuwe stijl die groeit, meer als zijn voorgangers op algemeene begrijpelijkheid gericht is, kan men hem niet tot verwijt, aanrekenen. Het is der kunst zoolang als plicht gesteld tot allen te spreken, zij heeft dat met geweld geprobeerd en tracht het thans met zachter middelen. Niettegenstaande alles wat wij openlijk gepredikt hebben, gelooven wij in stilte toch altijd aan een kunst voor weinigen ; maar toch zien wij dat de huidige beweging gezond is. Want als de sociale, economische en aesthetische ontworteling der kunst haar grootste kwaad is, moet zij wel op andere wijze trachten haar verband met het geheel terug te vinden.

Lettre de Paris

Au debut de la saison, les commissionnaires étrangers ont emporté de nos grandes maisons de couture, les toilettes compliquées, les broderies trop savantes et queque peu trop lourdes pour les graciles parisiennes... il ne nous est resté que les fines choses simples et combien gracieuses qui fait de nos femmes, les plus belles et les plus chics.

La grâce en effet, demande peu de falbalas, elle se plait dans un souple vêtement ou dans une robe dessinant les formes, mieux que dans des excentriques toilettes où elle semble ensevelie. La mode parisienne par excellence, est donc choisie parmi les modèles nettes, tissus souples et légers, broderies et garnitures raffinées et sobres. Quels charmants ensembles trouvons nous alors dans cette recherche du « bon ton » dans cette élégance, harmonieuses où les détails restent bien des détails et n'apparaissent qu'après examen.

Et quel électisme aimable. La mode de cette saison permet à chacune de s'habiller suivant la silhouette pourvu qu'elle conserve comme base de ses toilettes le fourreau. Nous voyons alors des robes parées de panneaux plissés ou froncés, de tabliers formés de haut volants en forme, de pointes de mousseline ou de crêpe, habilement disposées sur les corsages et sur les jupes, de doubles jupes de mousseline imprimée etc., etc.

Comme teinte nous ne parvenons pas complètement à nous dégager du noir, mais celui-ci n'a plus rien de nostalgique car on le choisit brillant et tout orné de motifs imprimés ou brodé de teintes vives. Les dernières réunions élégantes nous ont montrée cependant autre chose que du noir et du beige ces deux teintes préférées du printemps, nous avons vu beaucoup de bleu vif, de tons orangés, de rouges et de bleu pastel. Les tissus de coton bordé de soie brillante et nacrée font une sérieuse concurrence aux tissus imprimés pour les toilettes de campagne.

AUX COURSES...

A Longchamp et à Auteuil, nous voyons actuellement les toutes dernières nouveautés des légères toilettes de la haute couture. La «grande semaine» qui consacrera l'élégance de la saison a eu lieu ; le temps du reste est aux robes de tulle et de dentelle et nous avons depuis remarqué une simplicité voulue avant-garde sans doute des merveilles prochaines.

LES BLOUSES.

A vrai dire, nous portons depuis plusieurs années toujours les mêmes blouses, de ligne imprécise qui flottent autour de la taille ou du buste, mais les tissus, les décolletés et les manches varient cependant et font que les blouses de l'an passé semblent démodées. Chaque saison, on dit que la blouse ne se portera plus, qu'elle sera remplacée définitivement par la petite robe, et chaque saison la blouse renait de ses cendres.

BIJOUX.

Jamais les perles n'ont connu une telle vogue. Perles énormes, trop grandes, trop lourdes souvent, et terriblement fausses presque toujours. Mais

malgré ce mauvais goût de verroteries étalées même par les élégantes, malgré la folie des grosses perles colorées, quel cachet, quelle noblesse a su garder le collier de perles d'Orient, la plus riche parure et la plus discrète, la plus aimée aussi des dames du monde. Voici un modèle, nouveau, ma

Collier en perles fines d'Orient, création de la Maison Van Kempen, Begeer en Vos, à La Haye.

riant la simplicité à la richesse, créé par la Maison « Edelmetaalbedrijven », à La Haye.

POUR LA MER ET LA CAMPAGNE

Nous avons fui la ville étouffante, et, maintenant face à la belle nature, nous désirons nous identifier à son triomphe et à son harmonie. Pour être dans la note de son charme vibrant, nous devinons qu'il nous faut de fraîches parures rappelant la grâce des fleurs que le soleil, tyran adoré, courtise ardemment !

Et des projets de séductions estivales germent en nos esprits.

Il nous sied de nous vêtir d'organdi, d'étamine, de mousseline de laine, de tissus éponges et aussi de tussor, de twill, de foulard.

Notre extrême fantaisie, qui n'est d'ailleurs pas la moins charmante, nous a fait choisir cet été la toile de Jouy et toutes les coquetteries de la cretonne imprimée ! Et nous jouons avec délices à la reine de Trianon !

Outre le tout blanc, si pratique, joli à tous les âges et qui au bord de la mer, par exemple, se rit des morsures de l'air salin, c'est la floraison de toutes les teintes du prisme, où dominent les jaunes éclatants, les verts frais, les rouges joyeux, et cela dans les unis, tandis que les imprimés nous offrent la féerie rappelant des champs étoilés de corolles.

Une cape de crêpe de Chine blanc bordée de bleu dur sera harmonisée à souhait par un chapeau bleu dur et se portera sur une robe toute blanche gilettée de bleu.

Pour les simplettes promenades dans les bois et la campagne, le shantung uni ou plissé est pratique. On le fait en teinte ivoire et il s'accompagne facilement de casaques unies, sans manches, d'un ton cru où le rouge domine avec art.

Au tennis, on voit des tailleurs de flanelle blanche avec la jupe silhouettante et droite mais qui est aisée, cependant, parce qu'un boutonnage jusqu'à mi-jambe, et même pour certaines jusqu'au jarret, dégage les mouvements. Ces boutonnages se font en tons oppositions, avec boutons et boutonnières très visibles.

Pour les plages, à l'heure du bain, apparaîtront les robes brodées et imprimées avec leurs écharpes ou leurs grands châles-mouchoirs aux tons éclatants.

Et toutes ces beautés qui donnent à la femme un charme si puissant et si divers s'épanouiront sous la floraison multicolores et hardie des ombrelles aux fantaisies asiatiques.

Et ce sera au bord de la vague calme ou doucement grondeuse la foule des ondines aux souples élans, aux félins attitudes.

Là encore on fait assaut de séduction. Il y a certes, maintenant, beaucoup de dames qui ont adopté bravement le maillot collant pour se baigner mais certaines le trouvent encore un peu indiscret et en sont gênées.

Aux timorées je donnerai le conseil de passer sur ce fourreau sculptant une sorte de casaque droite tombant à mi-cuisse et retenue à la taille par un noué d'écharpe.

MODES

Broekmans & Slootweg

BRUXELLES *Place Royale, 10*

STOOMVERVERIJ EN CHEM. WASSCHERIJ
DE REGENBOOG
TILBURG
LEVERT U KEURIG WERK
AAN BILLIJKE PRIJZEN
FILIALEN TE 's-GRAVENHAGE
HEULSTRAAT 25 - VALERIUSSTR. 77.
TELEF. 14042 TELEF. 31041
FILIAAL TE ROTTERDAM
WITTE DE WITHSTRAAT 49A TELEF. 379.
FILIALEN DOOR GEHEEL NEDERLAND